

KÜLTÜR VE MEDENİYETİMİZE YÖN VERENLER SEÇMELİ DERSİ HAFTALIK KONU ÖZETİ VE ETKİNLİKLERİ

Kazanım : SKMYV.1.1.3.Verilen metinlerden Büyük Hun Devleti hakımı Mete Han'ın Türk kültür ve medeniyetine katkıları hakkında çıkarımlarda bulunur.

Süre :40+40 dakika

Tarih. : 5. Hafta

Hazırlayan: Ahmet TEKTAŞ (Sosyal Bilgiler Öğretmeni)

Metehan Kimdir Metehan'ın Türk Kültür ve Medeniyetine Katkıları

Tarihte Asya milletlerini tek çatı altında toplayan ilk hükümdar olan Metehan yaşamı boyunca Büyük Okyanus'tan Hazar'a, Keşmir'den Kuzey Sibirya'ya kadar uzanan büyük bir devlet kurmuştur.

Tarihçiler tarafından **Oğuz Kağan** olarak adlandırılan **Metehan**, M.Ö 234 yılında doğdu. Doğum yeri tam olarak bilinmemektedir. Fakat MÖ 209 yılında tahta geçtiği, 35 yıl boyunca imparatorluğunun başında kaldığı ve MÖ 174 yılında vefat ettiği bilinmektedir. Çin kaynaklarına göre eğer okunu bir yöne yöneltirse emrindeki askerlerin hepsi o hedefe ok atarak hemen yok ederdi. Bunu sıkça yapardı.

Mete (Motun) Moğol ırkından olan Sienpileri bozguna uğrattı; onları Hingan dağlarının doğusuna çekilmek zorunda bıraktı. Çin'in kuzeyinde oturan ve Hunların düşmanı olan Yüceçileri batıya doğru sürdü. İç Asya'daki bütün Türk ve Moğol boylarını hanlıkları ve şehirleri yönetimi altına aldı. Doğuda Çin denizinden batıda Hazar gölüne kadar olan ülkelerde büyük bir imparatorluk kurdu. Bundan sonra Çinlilerle savaşa tutuştu.

Türk orduları Çin duvarını aşmış bu ülkenin içlerine kadar ilerlediler. Mete Çin imparatoru Gaodi'nin çok kalabalık ordusunu ustalıkla manevralarla yenilgiye uğrattı. Geri çekilmek zorunda kalan imparator ordusuyla Peteng kalesine sığındı. **Mete bu kaleyi kuşattı; İçeriye kimseyi bırakmadı. Çin ordusu yiyeceksiz kaldı. İmparator her yıl vergi vermeyi ve kuzey illerini Hunlara bırakmayı kabul ederek bu güç durumdan kurtulabildi.** Mete öldükten sonra kahramanlıkları Oğuz destanının konusu oldu. Mete bu destanda Oğuz adıyla anılır.

Mete, M.Ö.174 yılında öldüğünde, birçok kavimleri çatısı altında birleştiren büyük bir imparatorluk geriye bıraktı. Bu imparatorluk yaklaşık 18 milyon km2 büyüklüğe sahipti. İmparatorluğunun sınırları doğudan batıya Japon Denizi'nden İdil Nehrine ve kuzeyden güneye Sibirya'dan Tibet ve Keşmir'e uzanıyordu. Hunların karşılarında bulunan tek düzenli ve güçlü kuvvet olan Çin ordusunun, iç karışıklıklar nedeniyle idari zafiyet içinde olması Mete'nin devletini kolayca büyümesine sebep gösterilir.

Çavuş Oku Nedir? Tanıyalım:

Çavuş oku tarih boyunca Türkler tarafından kullanılmış bir ok çeşididir.

Öldürme amaçlı olmayan çavuş oku çıkardığı sesle askerlere nereye yüklenileceğini göstermek ve düşmanın moralini bozmak amacıyla kullanılır. Okun temreni üzerinde delikler açılmıştır ve ok fırlatıldığında delikten hızla geçen hava tiz bir ses çıkarır. Bu nedenle çavuş okuna ıslık çalan ok, ıslıklı ok veya vızlayan ok da denir.

Çin tarih kaynaklarında aktarıldığı üzere çavuş okunun mucidi bizzat Mete Han'dır. MÖ 209'da kendi ordusunu eğitmeye başlayan Mete Han, ısıklı bir ok yapıp bu oku nereye atarsa, askerlerinin de kendisini takip etmesini istemiştir. Baideng'de Çinlileri kısıran Hun ordusunda bu oklardan yüzlercesinin bulunduğu düşünülmektedir.

Osmanlı ordusunda çavuş oku daha çok talimat verme amacıyla kullanılmıştır. Ok ancak kıdemli komutanlara (çavuşlara) tahsis edilmiş, onlar da okun sesini kullanarak askerleri yönlendirmiştir.

METE HAN TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYETİ İÇİN NELER YAPTI?

- Asya'da ilk kez Türk siyasi birliğini kurmuştur.
- İpek yolu denetimini ele geçirmiştir.
- Orduda ilk kez **onlu sistemi** kullanmıştır.
- Çin Seddi'ni aşarak Çin'i yenilgiye uğratmış,
- Çin'i vergiye bağlamıştır.
- Çavuş oku'nu icat etmiştir.

Mete Han ve Onlu Sistem

Asya Hun İmparatorluğu'nda İmparator Mete tarafından MÖ 209 yılında ilk defa teşkilatlı bir ordu kurulmuş olup bu tarih Türk ordusunun ve Türk Kara Kuvvetlerinin kuruluş tarihi olarak kabul edilmiştir. Mete Han tarafından kurulan ilk daimi Türk ordusu 10'lu teşkilat sistemine göre oluşturulmuştur. Bu teşkilatta en büyük birlik 10.000 kişilikti ve bu birliğe "tümen" adı veriliyordu. Tümenler de 1000'li, 100'lü ve 10'lu olmak üzere kademeli olarak küçülen birliklere ayrılıyordu. Söz konusu bu teşkilat, ufak değişikliklerle bütün Türk devletlerinde varlığını sürdürmüştür.

5. HAFTANIN ETKİNLİĞİ

Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına 'D', yanlış olanların başına 'Y' yazınız.

- 1-) (.....) Türklerde orduda Onlu Sistemi ilk uygulayan Mete Han'dır.
- 2-) (.....) Mete Han Çinlileri vergiye bağlamıştır.
- 3-) (.....) Onlu sistemi Mete Han Milattan Sonra 209 yılında oluşturmuştur.
- 4-) (.....) İpek Yolu'nu ele geçirince Türk Halkı fakirleşti.
- 5-) (.....) Mete Han tüm Türkleri tek bir bayrak altında birleştirdi.
- 6-) (.....) Mete Han Oğuz Kağan olarak da bilinmektedir.
- 7-) (.....) Çinlileri korkutup Çin seddinin yapılmasına yol açmıştır.
- 8-) (.....) Avrupa'da büyük bir Türk Devleti Mete Han tarafından kurulmuştur.
- 9-) (.....) Onlu sistem günümüzde birçok ülke tarafından kullanılmaktadır.
- 10-) (.....) Mete Han Çavuş Okunu icat etmiştir.

Bu belge tüm öğrenci ve öğretmenlerimiz için [Sosyalbilimciler.com](http://www.sosyalbilimciler.com) tarafından hazırlanmıştır.